

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Matthaei Tympii Aureum Specvlvm Principvm,
Consiliariorvm Iudicvm, Consvlvm, Senatorvm, Et Aliorvm
Magistratvum Cvm Ecclesiasticorum tum Politicorum
omnium**

Tympe, Matthäus

Coloniae Agrippinae, 1617

56 Pœnitentiam agere veram ac sericam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52641)

nem delecti? quot bellis intestinis afflicti? quantas suorum Ducum & Imperatorum crudelitates perpeffi? quot eorum Duces & Imperatores, post infinitas curas & labores tandem crudeliter occisi, & ignominiosè tractati sunt? Psalm. 32. *Domini- nus dissipat consilia gentium, &c.*

SIGNVM LVI.
POENITENTIAM AGERE
veram ac seriam.

POST immanem Theffalonicensium cædem, iussu *Theodosij Imp.* perpetratam, (septè milia hominum cæsa fuisse *Theodoret. lib. 5. cap. 17.* affirmat, ob seditionè ab ipsis cõmotam. *Sozom. lib. 7. cap. 24. Baron. Anno Christi 390.*) *Ambrosius* Imperatori *Mediolanum* aduentanti, & in sacrũ Templum ingredi cupienti, extra sacra vestibula obuiã procedit, vetatq; in Templũ intrare, & his ferè verbis eum affatur: Est verisimile, ò Imperator, te ignorare cedis à te perpetratæ magnitudinem, neq; post sedatam iracundiã ratione admissum facinus peruidere. Nam Imperatorius fortasse Principatus peccatum agnoscere non finit, sed potestas offundit rationi caliginè. Verùm que sit natura nostra, & quàm fragilis ac fluxa, considerandum est, & in auitum puluerem, ex quo orti sumus, & in quem recasuri, acies mentis intendenda: neque ipse splendore purpuræ deceptus, corporis illa operti imbecillitatem ignorare debes. Quin etiã illis imperas, qui & eiusdem sunt naturæ participes, atq; aded conserui: vnus enim Dominus omniũ & Rex, huius Vniuersitatis fabricator Deus. Quibus igitur oculis intuebere

H h h a scw-

templum illius, qui est omnium Dominus? quibus pedibus sanctum illud solum calcabis? Qui, quos, manus iniusta cæde & sanguine resperfas extendere audes, & eidem Sacrosanctum Corpus Domini accipere? aut quomodo venerandum eius Sanguinem ori admovebis, qui furore iræ inbenente, tantum sanguinis tam iniquè effudisti? Recede igitur, & ne conare nouo scelere scelos ante editum augere; sed capesse vinculum, quod ligeris, Dominus omnium cælitus sententiâ dat quod quidem vinculum vim habet & morbum animi depellendi, & te ad sanitatem restituendi. (*Pœnitentia, vide in Triumpho Virtut. vii. Theatr. Histor. vide sign. 29. part. i.*)

*Imperator
Ecclesie
adiu probi-
betur. &
palam re-
prehensus,
patienter ani-
mo fert.*

Huic orationi obsecutus Imperator, (nam Divinis educatus eloquijs, accuratè norat, tum quæ essent officia Sacerdotum, tum quæ Regum propria) cum gemitu & lacrymis ad Palatium revertitur: atque longo temporis spatio dilapso, (ob hoc enim menses iam præterierant,) Saluatoris Natalitia fuere celebrata: Imperator autem condescendit in Palatio, lamentis se dedens, & magnam vim profundens lacrymarum. Quod cum animadvertisset Ruffinus, qui tunc Magister aulae fuit, magnâq; apud Imperatorem auctoritate, utpote familiaritate ei cõiunctior, ad illum accedit, rogat causam fletus: Tum Imperator lugens acerbius, & maiorem in modum fletis: Tu, inquit, Ruffine, ludis: nam quantis ipse in malis verser, non sentis. Ego verò gemo, & meam ipsius deploro calamitatem, dum mente complector, quàm facilis accessus ad sacrum Templum seruis & mendicis pateat, liberque illis ad Dominum suum deprecandum detur introitus: mihi autem non modo ad illum

illum locum, verum etiam ad cælum ipsum accessus præclusus sit. Nam venit mihi in mentem sententiæ à Domino prolatae, quæ palàm dicit: (Matth. 6.) Quemcunque ligaueritis super terram, erit ligatus & in cælis. Cui Ruffinus: Curram, si placet, ad Episcopum, ei supplicabo, persuadeboque, ut tua soluat vincula. At non est, inquit, Imperator, tibi morem gesturus. Noui enim ad eò iustam æquamq; Ambrosij esse sententiam, ut non metu potestatis Imperatoris sic Legem Diuinam violaturus. Verum cum instaret Ruffinus, pollicereturque se Ambrosio persuasurum, Imperator iubet properè abire: ipseque falsa spe inductus, & Ruffini cõsensus promissis, paulo post sequitur. Ut primùm autem Ruffinum Sanctus vidit Ambrosius: Videris mihi, inquit, Ruffine, canum impudentiam imitari: nam tametsi tuo suasu tam crudelis facta est cædes, tu tamen ita perfricuiisti os, ut nec pudeat, nec pigeat tanta rabie contra imaginem Dei insanuisse, Vbi verò Ruffinus obnixè cum orauerat, dixeratque, Imperatorem breui eò venturum: S. Ambrosius, Diuino zelo accensus: Ego, inquit, Ruffine, prædico, me illum ab ingressu sacri vestibuli prohibiturum: quòd si imperium mutauerit in tyrannidem, cædem lubens quidem excipiam. Quibus auditis, Ruffinus Imperatori per internuntium significat, hortaturque ut maneat in Palatio.

[Erat Lex Ecclesiæ, ut non nisi prope Paschale tempus publicè pœnitentes ab Episcopo reconciliarentur Deo, & restituerentur Ecclesiæ. Est & Lex Concil. Anc. qua cauetur, ne voluntarius homicida, nisi in fine vitæ communicet.]

Hęc eum Imperator in medio foro accepisset:

Hh h 3

Eo,

Eo, inquit, illuc nihilominus, quò iustas debitaq;
 contumelias subeam. Vbi verò ad sacros Templi
 parietes aduenit, non ingreditur in Templum il-
 le quidem; sed ad Episcopum, qui in aedícula sa-
 lutatoria sedebat, accedens, obsecrat, vt vincula
 sibi soluat. At Ambrosius eius aduentum dixit esse
 Tyrannicū, eumq; ipsum contra Deū insanire,
 & illius leges proterere. Tum Imperator: Nō ob-
 stinato animo leges sancitas impugno, neq; sacra
 vestibula per nefas introire cupio: sed oro, vt mi-
 hi soluas vincula, & proponas tibi ante oculos
 clementiam illius, qui est Dominus omnium, &
 ne mihi occludas ianuam, quā ille omnibus, quos
 peccatorū suorum pœniteat, patefecit. Cui Am-
 brosius: Quam tu, inquit, pœnitentiam, post tam
 graue scelus admissum, ostendis? quæ medica-
 menta, ad vulnera tam difficilia curatu sananda,
 adhibuisti? Tuum est, inquit Imperator, medica-
 menta ostēdere, eaq; temperare; & vulnera, quæ
 ægrius curantur, obligare: meum autem, quæ iura
 adhibita, accipere.

Tum S. Ambrosius: Quoniam, inquit, iracundiæ
 permisti iudicium, & non rectæ rationi; sed ani-
 mo irato obsecutus, sententiam pronuntia: scri-
 scribe legem, qua deinceps sententiæ, per iracun-
 diam pronuntiatæ, irritæ sint, & nullius momen-
 ti: cognitionesq; causarum de eade & publica-
 tione bonorum ad triginta dies scriptis prodite
 maneant, vti recta ratione de illis iudicium de-
 atque diebus illis confectis, qui decreta illa scrip-
 pserint, mandata tua tibi ostendant: ac tum quod
 compressa iracundia, ratione sola causam expō-
 dens, inquires in decreta, & ita perspicias, iniqua
 ne sint, an æqua. Quod si iniqua deprehenderit,

certum

certum est, ea decreta, scriptis mandata, te dilaceratum: sin æqua, confirmatum: sicq; manifestò intellecturum, numero dierum interiectionū nihil de autoritate decretorum rectè sancitorū omnino detractum esse. (Meminerunt etiam huiusce legis. Ruffin. *lib. 2. cap. 18.* & Sozom. *lib. 5. cap. 24.*) Illud consilium Imperator, quoniam prudentissimum esse censebat, libèter amplexatus, iubet exemplò legem conscribi, suaq; subscriptione confirmat. Qua re confecta, S. Ambrosius eius vincula soluit. Itaque Imperator fidelissimus in sanctum Templum ingressus, non stans Dominū precatus est, neque genibus flexis; sed pronus humi abiectus, versum illum David (*Psalm. 118.*) recitavit: *Adhesit pavimento anima mea, viuifica me secundum verbum tuum.* Atque capillum manibus lacerans, frontem ferire, lacrymarum guttis solū rigare, veniamq; supplex petere cœpit. Vbi autem tempus postulauit, vt dona sacræ mensæ offerret, surgit, atque non minorem lacrymarum vim, quàm antea, effundens, in Sanctuarium ingressus est. Cùm verò dona, vti solebat, obtulisset, intus prope cancellos mansit. At rursus magnus ille Ambrosius non conticuit quidem, sed locorum differentiam eum docuit. Ac primùm seiscituratur, ecqua re egeret? Et cùm respondisset Imperator, se expectare Diuinorum Mysteriorū perceptionem; significauit illi per primariū Diaconum, qui ei ministrabat, ad loca interiora solis Sacerdotibus aditū patere, eadēq; alijs omnibus inaccessa esse, nec debere tāgi. Iubet igitur, vt exeat, & cum reliquis laicis cōsistat: nā purpura, inquit, Imperatores, nō Sacerdotes efficit. Quā admonitionē itidē excepit lubēs Imperator fidelissimus

mus: responditque, se non animi confidentia inductum mansisse intra cancellos, sed hanc consuetudinem Constantinopoli didicisse: quare habeo, inquit, etiam pro hac medicina gratiam.

Tantis, & tam eximijs virtutis ornamenta enituit tum Episcopus, tum Imperator. Vtrumque enim admiror: alterum, propter ingenuam loquendi libertatem; alterum, propter facilem obedientiam: & illum, propter Diuini zeli ardorem; hunc autem propter sinceram fidem. Imperator verò pietatis præcepta, quæ ab illustri illo Episcopo didicerat, etiam cum reuertisset Constantinopolim, obseruauit. Nam cum Diuino quodam Festo ad Templum denuo veniret, statim vedonæ sacræ mensæ obtulerat, exiuit. Atque cum Nectarius, qui id temporis illius Ecclesiæ Antistes fuit, rogaret, cur non maneret intus? gemens, inquit: Aegre tandem didici, quid inter Imperatorem intersit, & Episcopum; ægrem tandem reperi veritatis magistrum: nam solum Ambrosium non Episcopum, dignum eo nomine. Tantum commo-di reprehensio, à viro virtute præstanti adhibita, secum apportare solet. Hæc Theodor. lib. 1. cap. 17. de Theodosij pœnitentia: de qua & S. Augustinus, 5. de Ciuit. Dei cap. 26. Quid fuit eius religiosa humilitate mirabilius, quando in Thessalonicensium grauissimum scelus, cui iam Episcopis intercedentibus, promiserat indulgentiam, tumultu quorundam, qui ei cohærebant, vindicare compulsus est; & Ecclesiastica coercitus disciplina, sic egit pœnitentiam, ut Imperatoriam Celsitudinem pro illo populus orans, magis haberet videndo prostratam, quàm peccando timeratam? Ambrosius, Orat. in Funere Theodosij Imperatoris.

lexi, inquit, virum, qui magis arguentem, quam
 consulatorem probaret. Strauit omne quo utebatur,
 Insigne Regium: defleuit in Ecclesia publicè pec-
 catum suum, quod ei aliorum fraude obrepserat:
 genuit & lacrymis orauit veniam. Quod priua-
 te erubescunt, non erubuit Imperator publicè a-
 gere poenitentiam: neque vllus postea dies fuit,
 quo non illum doleret errorem, &c.

Sueno Rex Dania 76. quòd Principes aliquot,
 ad Regale conuiuium inuitatos, ob leuem detra-
 ctionis suspicionem, in Ecclesia S. Trinitatis, tan-
 quam loco ad homicidium perpetrandum secre-
 tate, orantes, missis sicarijs, duplicato sacrile-
 gio, interemisset, cum ab Antistite, Sacra in Festo
 Circumcisionis celebraturo, ne Ecclesiam ingre-
 deretur, repulsus esset, conscientia rubore per-
 pulsus, Regia veste deposita, obsoletam accepit,
 ueroremque deformitate cultus, quam splen-
 dore contumaciam testari maluit, abiectisque
 Regia Maiestatis Insignibus, insigne poenitentia
 regulum sumpsit: quin etiam veste potentia exiit,
 ex sacrilego Tyranno fidus sacrorum vene-
 rator euasit. Siquidem nudatis pedibus, ad atrium
 ingressus, in eius aditu se prostrauit, terramque
 appliciter osculatus, dolorem, qui ex contume-
 lia acerrimus infligi solet, verecundia ac mode-
 ratione compressit. Tandem criminis confessio-
 ne facta, religioni sese satisfacturum promittens,
 omnia execratione, lacrymis abstersis, deposi-
 tisque doloris insignibus, Antistitis amplexu &
 benedictione, in Communionem Ecclesiae (cui ob hoc
 amplissimas possessiones tribuit) est restitutus.
 Nec erubuit, multorum auribus singularem fla-
 giti sui committere notionem. Hincque factum

H h s est,

est, vt Regni Sacerdotijque roboraretur concordia. *Saxo lib. 11.*

3. *Philippus Imperator Christianorum primus*, ob scel^o patrat^o in Gordianū proditoris Sacra Cōmuniōne à Fabiano Romano Pontifice prohibitus, in Templo cū ceteris, qui scelerū poenitentia agebantur, crimen emendauit, nihil de Imperij Maiestate deperire arbitratus, vbi Religio habita ratio videretur. *Fulgos. lib. 1. cap. 1. ex Lysib. lib. 6. cap. 34.*

SIGNVM LVII,

Praemia bene meritis conferre.

PRAEMIA CUIQUE BONO TRIBUERE.
 1. **D**E *Solonis* sententia, non solum poenit, sed etiam praemij Resp. continetur: & *antisthenes* censuit, nullam esse maiorem Reip. peti, quam si boni à malis non discernantur, id est, si mali obseruetur, boni negligantur. Nam est *Virtus sibi sit pulcherrima merces*: (*Silius lib. 3. Pauc.*) satis in ipsa conscientia facti pulcherrimi sit fructus: (*Cic. 4. Phil.*) vir bonus amore virtutis & Reip. potius, quam commodi, aut praemij spe ductus, bene alijs facere, & debeat, & soleat praemij ac beneficijs ararium exhauriatur: (*Corn. Tac. lib. 3.*) tamen primum, augustissimum, & principium officium est, persolvere debita ijs, qui bene de nobis sunt meriti: (*Plato 4. de Leg.*) aequum est, vt unicuique profit & proficiat labor suus. (*Castrod. lib. 2. epist. 2.*) Ciuitatis potentia augetur, cum supplicij improbi afficiuntur, praemia & honores consequuntur bene meriti. (*Demosth. in Leptinom.*) Laurum, vel aurum spectat athleta. Vbi virtutibus sua sunt praemia proposita, ibi ad gubernacula etiam optimi viri promouentur.

Praemia bene meritis conferre.